

Peter Pan

Eller DRENGEN DER IKKE VILLE VÆRE
VOKSEN

Af J. M. Barrie

ODENSE TEATER

Udarbejdet af:
Lise-Lotte Balsby og
Odense Teater 2007

SKOLEMATERIALE

Peter Pan

Af J. M. Barrie

Oversætter:

Ninette Mulvad

Bearbejder og iscenesætter:

Jonathan Paul Cook

Scenograf:

Poul Fly Plejdrup

Komponist og kapelmester:

Bent Lundgaard

Spilleperiode

10. januar – 3. marts 2007

INDHOLD

Medvirkende.....	3
Indledning	4
Om J. M. Barrie	5
Om stykket	6
Ordforklaringer til forestillingen	6
Samtale med iscenesætter Jonathan Paul Cook	7
Citater fra forestillingen	9
Scenografien.....	9
Samtale med skuespiller Mikkel Bay Mortensen	11
Spørgsmål	15
Inspiration	16
Uddrag fra manuskriptet.....	18

Medvirkende

Mikkel Bay Mortensen: Peter Pan

Cecilie Stenspil: Wendy Darling

Bjarne Antonisen: Klo

Lars Lønnerup: Hr Darling/Smisk

Susanne Saysette: Fru Darling/Squaw/Pirat/Havfrue

Brian Kristensen: John Darling

Linnea Voss: Nana/Klokkeblomst

Sanne Saerens: Tiger Lily/ Pirat/Havfrue

Mads Nørby: Trutte

Paw Terndrup*: Store Mægtige Lille Panter/Stærke

George Burns/Benjamin Cook: Michael Darling

The Lost Boys Band:

Bent Lundgaard: Stump

Johan Kylén: Bomuld/Pirat/Havfrue

Jonny Wartel: Krølle

* 3. års elev fra Skuespillerskolen v/ Odense Teater

Indledning

Linnea Voss og Mikkel Bay Mortensen

Kære lærere og elever

Hermed skolematerialet til PETER PAN ELLER DRENGEN DER IKKE VILLE VÆRE VOKSEN. Forhåbentlig kan materialet være til inspiration.

Forestillingen lægger sig tæt op ad J. M. Barries originale manuskript, men instruktør Jonathan Paul Cook har bearbejdet stykket. Denne udgave er fyldt med teatermagi, hvor der bliver leget med at hoppe ind og ud af roller, og hvor historien om Peter Pan er blevet til en ren fantasihistorie. Forestillingen kan sagtens opleves fra omkring 7- 8 års alderen.

Forestillingens scenografi sætter publikums fantasi i gang og skaber et fantastisk univers, der skifter form for øjnene af publikum.

Tilbage er der kun at sige:
Sæt jer tilbage i sæderne og vær med i legen.

Dette skolemateriale er udarbejdet af:

Lise-Lotte Balsby (Arbejdsudvalget)
Line Hede Simonsen (pressemedarbejder på Odense Teater)

Hvis du har kommentarer til materialet, er du velkommen til at sende en mail til Line Hede Simonsen (line@odenseteater.dk)

Om J. M. Barrie

Sir James Matthew Barrie, 1st Baronet. Almindelig kendt som J. M. Barrie, var skotsk forfatter og dramatiker. Han blev født den 9. maj 1860 i Kirriemuir, Angus, Skotland, som den anden yngste af 10 børn, i en væverfamilie.

Hans tilværelse var meget påvirket af, at han som 6 årig mistede sin storebror David ved en skøjteulykke. Moderen gav J.M. skylden for broderens død og moren kom aldrig over tabet. Hun ignorerede J.M., når han kom ind i et rum kunne hun for eksempel sige: "David, er det dig". Når hun opdagede, at det var J.M., sagde hun, "Nåh, er det bare dig". Faderen var tilsyneladende ikke særligt tilstedeværende i børnenes liv. Som et resultat af sin svære barndom, led Barrie af psykisk dværgvækst, så han selv som voksen ikke blev ret høj.

J.M. fik sin formelle uddannelse på Glasgow Academy og Edinburgh Universitet. Han blev journalist først i Nottingham og senere i London. Derefter begyndte han at skrive romaner og senere skuespil. Peter Pan blev første gang vist på et teater den 27. december 1904. I 1924 specificerede Barrie, at pengene fra rettighederne til stykket skulle tilfalde Great Ormond Street Hospital i London. Igennem sin studietid var to af hans kammerater Arthur Conan Doyle og Robert Louis Stevenson.

J.M. Barrie lærte familien Llewelyn-Davies at kende omkring 1898, efter at havde mødt 2 af drengene sammen med deres barnepige i London's Kensington Garden, hvor han ofte kom for at lufte sin hund. Han blev en slags "bonusfar" for de 5 drenge, og efter drengene blev forældreløse, blev han deres beskytter og sørgede for, at de ikke blev splittet, men voksede op sammen.

J.M. Barrie var gift med skuespillerinden Mary Ansell, men det var et platonisk og barnløst ægteskab, som endte med skilsmisse.

Der blev i 1912 opstillet en statue af Peter Pan i Kensington Garden, denne skulle have været modelleret efter et fotografi af Michael Llewelyn-Davies, men skulptøren brugte en anden dreng, hvilket gjorde Barrie meget skuffet over resultatet, fordi som han sagde: "Det viser ikke djævelen i Peter". I 1913 blev han udnævnt til baron af 1st grad.

Da J.M. Barrie døde den 19. juni 1937, blev han begravet ved siden af sine forældre, en søster samt den ældre bror David, på kirkegården i Kirriemuir.

Af Lise-Lotte Balsby efter Wikipedia

Om stykket

Peter Pan er den udødelige historie om drengen, der ikke ville være voksen, og som skal få børn og voksne til at være sammen og gennem fantasien udfolde sig i leg og samvær i en eventyrlig forestillingsverden, hvor alt kan lade sig gøre.

De fortabte drenge og deres diskussion om, hvem de vil være eller i det mindste lader, som om de er, giver et godt billede på, at det kan være svært at give fantasien fri, fordi man også her prøver at sætte hinanden i bås. Det fremgår allerede i første akt, at det kan være svært at få nogen til bare at tro på noget. Børn vil vide, om det, vi voksne fortæller dem, er falskt eller sandt. Når man så når lidt længere frem og er begyndt at leve sig ind i fortællingen, giver man slip og overgiver sig til fantasien og synes, det er synd, at de ikke engang kan huske, hvad en mor er.

Den måde Wendy, John og Michael bliver inddraget på, da de kommer til Ønskeøen, er heller ikke uden paralleller til virkeligheden, for der også er jalousi og surhed i eventyrenes verden, hvor selv feer kan være ondsksfulde.

På Ønskeøen oplever vi, hvordan børnene møder havfruer, indianere og ikke mindst Kaptajn Klo.

Hvordan historien ender med børnenes hjemkomst, og hvad der siden sker, er stadig op til den enkeltes fantasi.

Cecilie Stenspil, George Burns, Brian Kristensen og Mikkel Bay Mortensen

Ordforklaringer til forestillingen

Fantasi - er en skabende indbildningskraft / en dagdrøm.

Forestille sig – tænke sig /ønsketænke /indbilde sig.

Drømme – forestillinger under søvn / syn / visioner / dagdrømme / fantasi.

Eventyr – fortælling / historie / løgn / oplevelse.

Eventyrlig – forbavsende / fantastisk / utrolig.

Bakkanalsk – løssluppen.
Berømme – forherlige / prise / rose / hæve til skyerne.
Blændværk – sansbedrag / selvbedrag / drømmebillede / indbildning
Illusion / syn / fantasi / fatamorgana.
Implicit - underforstået.

Samtale med iscenesætter Jonathan Paul Cook

Historien om Peter Pan kender de fleste af os, og mange forbinder den nok med Disneys berømte tegnefilm. På Sukkerkogeriet bliver historien sluppet løs i en kæmpe stor fantasifuld scenografi, som involverer hele publikumsområdet, og instruktøren Jonathan Paul Cook har sat sit helt eget præg på historien.

Jonathan Paul Cook er englænder og har instrueret forestillinger i hele verden. Han har blandt andet tidligere instrueret forestillinger som ET JULEEVENTYR og SKYGGESPOR på Odense Teater samt DEN YDERSTE STILHED med Bruthalia Teatret, som han har været med til at danne. Siden 1984 har han været fast dramalærer på Skuespillerskolen v/ Odense Teater. Jonathan Paul Cook elsker at udforske teatermediet og prøve at finde ind til nogle af de historier, vi ikke umiddelbart får øje på. Vi har mødt ham for at høre om hans vision af PETER PAN.

Hvad handler forestillingen om for dig?

"For mig handler PETER PAN om fantasiens kraft, og om hvordan fantasi og virkelighed eksisterer side om side. På et vist tidspunkt i børns udvikling har de en fantastisk sofistikeret måde at lege på. Et barn kan sagtens lege, at en træpind er et piratsværd uden at miste bevidstheden om, at det stadig er en træpind. Børn mister ikke orienteringen og kan sagtens se, at begge dele er sandt. Denne sofistikerede evne vil vi gerne forsøge at bruge i forestillingen.

Et af mine mantraer for forestillingen har været, at indianere ikke er nuttede, og pirater er nogle onde 'motherfuckers'. I PETER PAN spiller alle skuespillerne – bortset fra Peter Pan selv – flere roller, og vi fremstiller historien om Peter Pan som noget, der måske er en leg. Det giver samtidig en stor frihed i, hvor farlig man kan lade sine figurer være. Når vi alle sammen er klar over, at det, der foregår på scenen, er noget vi lader som om, må piraterne gerne være rigtig onde og så videre."

Der bliver ikke så meget hyggelig Disney over denne PETER PAN?

"Nej. Det er en anden form for fantasi og kreativitet, jeg gerne vil have frem. Samtidig med, at den handler om fantasi og leg, handler forestillingen også om hvad virkelighed og sandhed er. Jeg kunne godt tænke mig, at vi forholdt os lidt mere tvivlende overfor endegyldige sandheder. Det er ikke altid de hårde facts, der er de mest rigtige, nogle gange indeholder leg og fantasi nogle andre og lige så rigtige sandheder. Man må gerne skabe sin egen virkelighed af og til, så længe man bare er klar over, at det er det, man gør."

Handler forestillingen også om ikke at have lyst til at være voksen?

"Jeg synes måske mere, den handler om at imitere voksne. Og være fascineret, frastødt og usikker overfor det med at blive voksen. Børnene imiterer de voksne, de kender og smager på voksenidentiteten på den måde. Wendy vil meget gerne være mor, de fortabte drenge vil gerne være nogle satans karle – samtidig med at de savner en mor noget så forfærdeligt.

Er der forskel på de forskellige børns drømme og fantasi?

"I J. M. Barrie's stykke er der stor forskel på pigernes og drengenes fantasi. Der findes en victoriansk sang, der beskriver det meget godt:

What are little girls made of? What are little girls made of?
Sugar and spice and all things nice,
That's what little girls are made of.

What are little boys made of? What are little boys made of?
Frogs and snails and puppydog tails,
That's what little boys are made of.

Samtidig er der indianerpigen Tiger Lily som Peter Pan redder fra druknedøden, hun er lidt en drengepige, der hellere vil gå på jagt efter pirater og tage deres skalpe end sætte sig i en wigwam og føde en masse børn.

Tror du på feer?

"Nej, selvfølgelig ikke. Men når Peter Pan beder os om at tro på feer for at redde Klokkeblomsts liv, tror jeg på dem i det øjeblik."

LHS

Citater fra forestillingen

Peter Pan:

Nu til dags ved børn så mange ting. Alting er enten sandt eller falskt. Så der er ikke nogen, der tror på noget som helst længere. Der er ikke plads til at tro på feer, og hver gang der er et barn, der siger "Jeg tror ikke på feer", så er der en fe et eller andet sted, som falder død om.

-

Peter:

Bare sig til dig selv – Jeg kan flyve.

John:

Hvad? Siger du, at jeg skal lyve overfor mig selv?

Peter:

"Kun hvis du altid husker på, at det er en løgn."

-

Wendy:

Hvad er forskellen på at "lade som om" og så "virkeligheden"?

Peter:

"Det ved jeg ikke. Det har jeg aldrig tænkt over. Er der nogen forskel?"

Scenografien

Det er scenografen Poul Fly Plejdrup, som har skabt scenografien til PETER PAN. Det er en scenografi som spiller op til fantasien og åbner op til nogle af de farlige sider af historien om Peter Pan.

”Vi har erkendt, at vi ikke kan lave lige så flotte billeder, som publikum kan skabe i deres egen fantasi, og det er med den overordnede tanke, at scenografien er blevet til. Jeg synes godt nogle gange, at teater kan blive alt for pænt og færdigt, derfor har vi arbejdet med at skabe en grov struktur, der kan sætte publikums fantasi i gang. Hele Barries historie om Peter Pan er bygget op som en fantasi, historien er noget, der bliver leget frem. Derfor har vi tilstræbt, at de rekvisitter og kulisser, der er med i forestillingen skal ligne noget, som børn selv har lavet. Havfruerne er blandt andet lavet af en redningsvest og har to halve fodbolde som bryster, og våbnene er lavet af gammelt værktøj og instrumenter. På den måde skaber scenografien grobund for, at publikum kan hoppe med ind i legen og fantasere videre. Nøjagtig ligesom børn gør, når de leger.”

”Skuespillerne er med til at trylle scenografien frem, scenen er fyldt med skjulte låger, hemmelige snore og huller i scenegulvet, hvor rebstigerne til piratskibet og andre spændende ting kan komme frem fra. Så skuespillerne har travlt med at være med til at etablere de forskellige kulisser. Som publikum kan man jo prøve at lægge mærke til og prøve at regne ud, hvor de forskellige rekvisitter og kulisser kommer fra.”

”Peter Pan figuren bliver ikke som vi måske er vant til at se ham. I Barries originalmanuskript er han en lidt farlig figur som er svær at blive klog på, og det har vi brugt i denne forestilling. I det hele taget er figurerne mere farlige og skarpe, end de er i for eksempel Disneys udgave. Men hvis det bliver alt for uhyggeligt kan det måske hjælpe at tænke på, at det hele bare er en leg. På den måde kan scenografien også være en redningsplanke, fordi den husker os på, at det hele er noget vi forestiller os.”

Samtale med skuespiller Mikkel Bay Mortensen

Mikkel Bay Mortensen, du spiller Peter Pan, hvordan har du arbejdet med din rolle?

MBM "Jeg begyndte mine forberedelser til rollen som Peter Pan med at undersøge alt det materiale, jeg kunne finde om Peter Pan. Jeg så forskellige film: blandt andet PETER PAN (2002). Jeg så også Disneys tegnefilm, men den beskæftiger sig kun med en lille del af det manuskript vi arbejder med. Men det er vigtigt at sætte sig ind i den Peter Pan-figur, som de fleste mennesker kender. Der er nogle klicheer, som det vil være et folkekrav at beskæftige sig med - for eksempel den måde Peter Pan sætter hænderne i siden på, og det har jeg forsøgt at være bevidst om. Derudover har jeg set filmene HOOK og FINDING NEVERLAND, den sidste handlede mere om forfatteren Barrie og Llewelyn-Davies familien og deres sønner, som han havde et meget nært forhold til og var meget inspireret af. Derefter gik jeg i gang med at læse Barries originalmanuskript, og efterhånden fik jeg opbygget en vidensbank om, hvad det var for noget stof, vi skulle i gang med.

Der var nogle bevægelser og nogle undertekster i de forskellige udgaver, som jeg kunne bruge. En undertekst er de betydninger, der lægges bag ordene. Når Wendy i forestillingen for eksempel siger "Jeg vil gerne give dig et fingerbøl", så siger hun i virkeligheden, at hun gerne vil give ham et kys. Det er altså det, der bliver sagt mellem linjerne eller den betydning, der ligger bag ordene. Det er ikke altid det, man siger, man mener.

Så går prøverne i gang?

"Ja, det rigtige arbejde med forestillingen begynder egentlig først til den allerførste prøve, læseprøven, som ligger ca. halvanden måned før premieren. Til læseprøven fortæller scenografen og instruktøren hvad de har tænkt sig med forestillingen: Hvilke

temaer har de lagt vægt på, hvordan skal kulisserne og kostumerne se ud og så videre.

Efter læseprøven går man i gang med at læse teksten en masse gange. Stille og roligt finder man ud af hvordan ens figur skal se ud, hvordan vedkommende skal gå og bevæge sig for eksempel. Man lærer teksten udenad og begynder at prøve scenerne med hinanden. Her i forestillingen laver vi skuespillere alle skiftene selv, så der er meget teknik at holde styr på."

Hvordan ser din dagligdag ud i en prøveperiode?

"Jeg arbejder i meget faste rammer. Det er meget forskelligt, hvordan skuespillere arbejder, men mine dage er bygget nogenlunde ens op. Jeg møder på teatret kl. 10.00, og så læser jeg min tekst igennem over en kop kaffe. Der er 40 scener i Peter Pan, og jeg er næsten med i dem alle sammen, så det er vigtigt, at jeg hurtigt danner mig et overblik over hvilke scener, der kommer efter hinanden. Man skal finde ud af hvad hver enkelt scene handler om - også dem man ikke selv er med i. Man skal hele tiden have styr på, hvor meget ens egen rolle ved, ens karakter har jo ikke det samme overblik, som man selv har.

Når prøverne går i gang kl. 12.00 går man på gulvet og prøver scenerne med sine medspillere."

Hvordan finder man ud af, hvordan man skal spille en figur?

"Som skuespiller har man en grundlæggende teknik. Man har fået trænet sin musikalitet, man er blevet trænet i at være præcis med sin krop, man er blevet trænet i at kunne bruge sin stemme: at kunne synge på forskellige måder, og at tale i forskellige dybder eller højder. Derudover er der en masse udefinerligt og ubevidst. Det man kan kalde en god fornemmelse for, hvad teater er. Der skal talentet komme ind i billedet. Det er noget meget intuitivt.

Så kan instruktøren og skuespilleren arbejde sammen om, hvor trykket skal ligge i sætningerne, eller hvor man måske hellere skulle gå hen, mens man siger en bestemt replik."

Som skuespiller spiller man nogle gange et stykke om aftenen og har prøver på et andet stykke om dagen, hvordan kan man rumme det?

"Når en forestilling først har haft premiere, er den ligesom færdig. Så skal man egentlig mest arbejde med at bevare energien, intensiteten og nærværet, hver gang man spiller. Alt er aftalt, replikkerne er, som de skal være, bevægelserne er, som de skal være. Det handler om at øve sig i at kunne finde de følelser frem, når de skal bruges på scenen og lægge dem fra sig igen, når man forlader den, så man kan gå i gang med næste rolle. Det er noget, der kræver øvelse, og som man sikkert altid kan blive bedre til."

Hvad kan du fortælle om denne PETER PAN forestilling?

"Det manuskript, vi arbejder med, er bearbejdet af instruktøren, men det ligger meget tæt på det originale manuskript. Barrie skrev oprindeligt PETER PAN som et skuespil og bearbejdede den senere til en roman.

Instruktøren Jonathan Paul Cook er meget inspireret af, og uddannet hos, en stor fransk teatermand, der hed Jaques Lecoq. Hos Lecoq arbejder man med at finde sin indre klovn. Man spiller egentlig sig selv, ens egen krop og ens egen stemme, men man forstørrer det lidt og spiller på en måde en komisk udgave af sig selv.

Her i stykket er der endda nogle, der tager en klovnenæse på for at understrege det - de fortabte drenge. Vi har måske alle sammen en indre klovn, og måske har vi også en indre fortabt dreng eller pige. Et fortabt barn, der har et savn efter en mor eller en far. De fleste af os har en mor og far, men det er jo ikke altid, at de er der for én, når man godt kunne tænke sig det.

De her fortabte børn vælger via deres fantasi at spille roller, ligesom når børn leger indianere og cowboys. De bruger det at lege, at de er nogle andre, til at føle en form for lykke eller spænding. De spiller Wendy, Hr. og fru Darling og gennem deres fantasi fremkalder de Peter Pan figuren, som er helten for den ultimative fantasi: Ønskeøen. Peter Pan er kaptajn for det gode, og Kaptajn Klo er kaptajn for det onde - og man kan diskutere, om der mon ikke er noget Peter Pan i Kaptajn Klo og omvendt."

Kan du fortælle noget mere om det?

"Måske har Kaptajn Klo været en Peter Pan engang. Peter Pan er en dreng, der nægter at blive voksen, fordi han vil blive ved med at have det sjovt. Han vil blive ved med at være ungdommen og glæden. Tiden indhenter nok også Peter Pan en dag, men det ved han ikke, eller også fortrænger han det. Tiden er kommet efter Kaptajn Klo. Han har sådan en tikkende tid, der jagter ham - i stykket er tiden symboliseret af en stor krokodille, der har slugt et ur.

Kaptajn Klo og Peter Pan har på en måde brug for hinanden, ellers ville der hurtigt blive kedeligt på Ønskeøen. Gad vide hvordan det går med Peter Pan, når alle drengene er blevet adopteret af Wendy, John og Michaels forældre og bliver lykkelige i London, og kaptajn Klo er død. Hvem er så helt alene tilbage på Ønskeøen? Det er Peter Pan sammen med Klokkeblomst, og hvad kan han bruge det til? Der kan han så være ene kaptajn på sit eget skib. På den måde er det også en meget trist historie.

På en måde er det sørgeligt at Peter Pan fortrænger virkeligheden, og omvendt er det også fantastisk, hvad han kan med sin fantasi. Hvis man bliver slået ihjel, kan man bare tælle til ti, men i de ti sekunder er man også død."

Bliver det en meget uhyggelig forestilling?

"Vi spiller meget op ad scenografien. Selvom vores pirater er uhyggelige, og vi spiller dem, som om det gjaldt liv og død, så gør vi det måske i en kajak hvor benene stikker ud forned. På den måde vil publikum forhåbentlig hele tiden kunne fornemme, at vi er farlige, men at det er skuespil og ikke virkeligt, det der foregår på scenen.

Man kan tænke det, ligesom når man leger. På den ene side er det leg, på den anden side lever man sig helt ind i legen, og det bliver næsten til virkelighed nogle gange."

Sådan er det også når man spiller skuespil. Lige meget hvor åndsvagt det, man står og laver er, skal man virkelig tro på det og være troværdig, når man gør det. Når Peter Pan står og taler med Klokkeblomst, skal man virkelig tro på, at det er det han gør, selvom han i virkeligheden står og taler med en lysdiode på en bambuspind. Det gælder om at være rigtig god til at lade som om. Og at tro på det, mens man gør det”

LHS

Spørgsmål

De filosofiske:

Findes bløde sandheder?

Kan noget være delvist sandt?

Findes endegyldige sandheder?

Hvad er fundamentalisme?

Er noget sandt, når det står i en bog?

Hvad sker der når man oversætter fra et sprog til et andet?

Kan man have to modstridende sandheder, som begge er rigtige?

Findes der bløde og hårde sandheder?

Er vi blevet korrumperet af videnskabelighed?

Reality shows – viser virkeligheden på scenen, hvad for en virkelighed? Findes der en bestemt virkelighed?

Hvad sker der med dig, når du går ind på teatret, og du tror på, at skuespilleren er rollen?

Hvad er din rolle, når du ser på teater?

Flere spørgsmål og forslag til øvelser:

Prøv at sammenligne forskellige beskrivelser af Peter Pan for eksempel i forskellige film sammenlignet med teaterstykket?

Prøv at læse, hvad skuespiller Mikkel Bay Mortensen siger om en skuespillers undertekster. Øv dig i at finde de forskellige rollers undertekster, måske i en bestemt scene.

Kunne der have været en anden undertekst? Hvad ville det have betydet?

Forsøg at lære en dialog udenad sammen med nogle medspillere.

På hvilken måde er scenografien med til at skabe forestillingens univers? Hvor vigtig er scenografien i forestillingen og hvorfor?

Prøv at lægge mærke til musikken, hvilken betydning har den for forestillingens univers?

Har du også en fantasiverden du selv har opfundet?

Inspiration

Her er en liste over film og bøger om Peter Pan og J.M. Barrie. Prøv at sammenligne de forskellige udlægninger af Peter Pan historien eller figurerne i dem. Læs eventuelt også andre historier af J.M. Barrie.

Bøger:

Barrie, J. M.
The Little White Bird (1902)
London, 1926

Barrie, J. M.
Peter Pan (1904) (Teaterstykket)
London, 1943

Barrie, J. M.
Peter Pan in Kensington Gardens (1906)

Barrie, J. M.
When Wendy Grew Up – An Afterthought (1908)
London, 1957

Barrie, J. M.
Peter and Wendy (1911)
New York, 1987

Barrie, J. M.
Margaret Ogilvy (1896)
London, 1925

Barrie, J. M.
Sentimental Tommy
London, 1896

Barrie, J. M.
Tommy and Grizel
London, 1900

Barrie, J. M.
The Greenwood Hat
London, 1937

Barrie, J. M.
M'Connachie and J.M.B.
London, 1938

Barrie, J. M.
Letters of J.M. Barrie

London, 1942

Biografier:

Asquith, Cynthia
Portrait of Barrie (1954)
Connecticut, 1971

Birkin, Andrew
J.M. Barrie and the lost boys
London, 1979

Dunbar, Janet
J. M. Barrie. The Man Behind the Image
London, 1970

Mackail, Denis
Barrie: The Story of J.M.B.
New York, 1972

Mason, A. E. W.
Sir James Matthew Barrie
Oxford, 1965

m. fl.

For flere litteraturhenvisninger se Lise Lyng Falkenbergs afhandling: "Drengen der ikke ville blive stor – og som blev det. Historien om Sir J. M. Barries Peter Pan"

Film:

Finding Neverland (2004)

Peter Pan (2003)

Peter Pan - Tilbage til ønskeøen (2002) (Tegnefilm)

Hook (1991)

Peter Pan (1953) (Tegnefilm)

Hjemmesider

<http://www.jmbarrie.co.uk/>

Den officielle J.M. Barrie hjemmeside

Uddrag fra manuskriptet

Dette er første gang Peter Pan møder Wendy, da han kommer for at hente sin skygge.

PETER

(Hvisker) Klokkeblomst, Klokke, hvor er du? (En kande lyser op) . (Klokke blinker hid og did). Ved du hvor de har gjort af den? (Svaret kommer som en ringlen af klokker; det er fesprog. PETER kan også tale det, men det keder ham) (KLOKKE hopper ned i den skuffe, hvor skyggen er, men før PETER når hen til den, bevæger WENDY sig i søvne. For at gemme sig flyver han op på kaminhylden. Men hun vågnede ikke, og han flagrer hen over sengene for at danne sig et nemt overblik over dem, der ligger dér, han lukker vinduet lige så stille, svæver hen til skuffen og spreder dens indhold på gulvet; som en konge, der på sin bryllupsdag smider småmønter til folket . I bar glæde over at have fundet skyggen, glemmer han, at han har lukket KLOKKE inde i skuffen. Han sidder på gulvet med skyggen, fuld af tillid til, at han og skyggen vil forenes igen som to dråber vand. Så prøver han at lime den fast med sæbe fra badeværelset, og da det også slår fejl synker han modløs ned på gulvet. Dette vækker WENDY, som rejser sig, og er dejligt overrasket over at se en fremmed.)

WENDY

(Høfligt) . Hvad græder du for, dreng?

(Han springer op, skrider over til sengens fodende og bukker for hende på fe-manér, WENDY, som er imponeret, bukker igen fra sengen) .

PETER

Hvad hedder du?

WENDY

(Ret tilfreds) Wendy Moira Angela Darling. Hvad hedder du?

PETER

(som synes, at det er dumt kort) Peter Pan.

WENDY

Ikke mere end det?

PETER

(Bider sig i læben) Nej.

WENDY

(Høfligt) Det er jeg ked af.

PETER

Det gør ikke noget.

WENDY

Hvor bor du?

PETER

Anden til højre og så lige ud til i morgen.

WENDY

Sikke en sjov adresse!

PETER

Nej, det er det ikke.

WENDY

Jeg mener, er det dét man skriver på breve?

PETER

Får ikke nogen breve.

WENDY

Men din mor får da breve?

PETER

Har ikke nogen mor.

WENDY

Peter!

(Hun springer ud af sengen for at lægge armene om ham, men han trækker sig tilbage; han ved ikke selv hvorfor, men han ved, at han er nødt til at trække sig tilbage).

PETER

Du må ikke røre mig.

WENDY

Hvorfor?

PETER

Ingen må nogensinde røre mig.

WENDY

Hvorfor?

PETER

Det ved jeg ikke.

(I løbet af stykket er der aldrig nogen, der rører ved ham)

WENDY

Så er det ikke så underligt, at du græd.

PETER

Jeg græd ikke. Jeg græder nemlig aldrig! Men jeg kan ikke finde min skygge.

WENDY

Hvor forfærdeligt. (Hun ser på det sted han har ligget). Peter hvor gammel er du?

PETER

(Sorgløs). Det ved jeg ikke, men ret ung, Wendy. Jeg stak af samme dag jeg blev født.

WENDY

Stak af, hvorfor?

PETER

Fordi jeg hørte mor og far tale om, hvad jeg skulle være, når jeg blev stor. Jeg vil blive ved med at være en dreng og have det sjovt; Så jeg stak af til Kensington Gardens og boede i lang tid sammen med feerne.

WENDY

(Gør store øjne) Kender du feer, Peter!

PETER

(Overrasket over, at det skulle være noget særligt) .

Ja, men de er næsten alle sammen døde nu. *(Uden omsvøb)* Forstår du, Wendy, da den allerførste baby lo for første gang, gik latteren i tusinde stykker som alle sammen sprang omkring, og det var begyndelsen til feerne. Og hver gang en baby bliver født nu, bliver dens første latter til en fe. Så der burde være en fe for hver dreng eller pige.

WENDY

(Åndeløst) Burde være? Er der da ikke det?

PETER

Nej, nej. Nu til dags ved børn så mange ting. Alting er enten sandt eller falskt. Så der er ikke nogen, der tror på noget som helst længere. Der er ikke plads til at tro på feer, og hver gang der er et barn, der siger ”Jeg tror ikke på feer”, så er der en fe et eller andet sted, som falder død om.

(Han springer uanfægtet omkring) .

WENDY

De stakler!

PETER

(For hvem denne udtalelse minder om en glemt ven) .

Jeg kan ikke forstå, hvor hun er blevet af. Klokkeblomst, Klokke, hvor er du?

WENDY

(*Betaget*) Peter, du vil da ikke fortælle mig, at der er en fe i værelset her!

PETER

(*Farer omkring og leder*) Hun kom sammen med mig. Du kan ikke høre noget, kan du?

WENDY

Den eneste lyd jeg kan høre minder om klokker, der ringer.

PETER

Det er fe-sprog.

WENDY

Det lyder som om, det kommer derovre fra.

PETER

(*Med skamløs fryd*) Wendy, jeg tror jeg har lukket hende inde i den der tønne!
(Han slipper KLOKKE fri, og hun basker vildt omkring og bruger et sprog som det måske er godt det samme, at vi ikke forstår) .

PETER

Det behøver du ikke at sige; jeg beklager meget, men hvordan kunne jeg vide, at du var i tønden?

WENDY

(*Hvis øjne danser omkring for at følge det fantastiske væsen*). Åh, Peter, hvis hun bare ville stå stille, så jeg kunne se hende!

PETER

(Igegyldigt) De står næsten aldrig stille.

(For at vise, at dét kan hun også gøre, standser KLOKKE mellem to slag fra kuku-uret)

WENDY

Jeg kan se hende, hvor er hun smuk! Hvor er hun nu!

PETER

Hun er derovre. Klokke, den dame her ville ønske du var hendes fe.

(Svaret kommer prompte) .

WENDY

Hvad siger hun?

PETER

Hun er ikke særlig høflig. Hun siger, at du er en stor, grim pige, og at hun er min fe. Ved du hvad, Klokke, du kan ikke være min fe, for jeg er en herre, og du er en dame.

(KLOKKE svarer) .

WENDY

Hvad sagde hun?

PETER

Hun sagde "Dit dumme røvhul". Hun er en ret jævn pige, forstår du.

(De er nået hen til en stol; WENDY på normal vis, Peter gennem et hul i stoleryggen) .

WENDY

Hvor bor du nu?

PETER

Sammen med de fortabte drenge.

WENDY

Hvem er de?

PETER

Det er børn, der er faldet ud af barnevognen, mens barnepigen så den anden vej. Hvis der ikke er nogen, der gør krav på dem inden syv dage, bliver de sendt langt væk, til Ønskeøen. Det er mig, der er deres kaptajn.

WENDY

Det må da være ret sjovt.

PETER

(Listigt) Ja, men vi er ret ensomme. Forstår du, Wendy, der er ikke nogen kvinder hos os.

WENDY

Er der ikke nogen af børnene der er piger?

PETER

Nej da, forstår du; piger er alt for kloge til at falde ud af barnevognen.

WENDY

Peter, det er så smukt, den måde du taler om piger. John dér foragter os bare. (*For første gang kaster PETER et grundigt blik på JOHN. Så skubber han ham behændigt ud af sengen*)

Din slyngel! Du er ikke kaptajn her.

(*Hun bøjer sig over sin bror, som ligger udstrakt på gulvet*) .

Han vågnede alligevel ikke, og du mente det jo godt.

(*Nu da hun har gjort sin pligt, glemmer hun JOHN, som trygt sover videre.*) Peter, du må godt få et kys af mig hvis du vil.

PETER

Ja, tak!

WENDY

Ved du ikke hvad et kys er?

PETER

Det ved jeg når du giver mig det. (*hun giver ham et fingerbøl*)

Skal jeg så give dig et kys nu?

WENDY

Hvis du har lyst, tak. (*Hun får et agern af ham*)

Peter, du må gerne give mig et kys igen...

PETER

Jeg tænkte nok, du ville have det tilbage.

(*Han rækker hende fingerbøllet*).

WENDY

(*listigt*)

Nej...Jeg mente ikke et kys, Peter. Jeg mente et fingerbøl.

PETER

(Kun halvt formildet) Hvad er det?

WENDY

Det er det her.

(Hun læner sig frem for at vise ham det, men noget forhindrer deres ansigter i at mødes).

PETER

(tilfreds) Skal jeg så give dig et fingerbøl nu?

WENDY

Hvis du har lyst.

(Før han så meget som kommer nær, skriger hun) .

PETER

Hvad er der?

WENDY

Det var fuldstændig som om nogen trak mig i håret.

PETER

Det må have været Klokke. Jeg har aldrig oplevet hende så uartig før.

(KLOKKE taler, hun er igen i kanden) .

WENDY

Hvad siger hun?

PETER

Hun siger, at hun vil gøre det igen, hver gang jeg giver dig et fingerbøl.

WENDY

Men hvorfor?

PETER

(Ligeså undrende) Hvorfor Klokke? *(Han er nødt til at oversætte svaret)* . Hun siger ”Dit dumme røvhul” igen.

WENDY

Hun er ret næsvis *(Nu sidder de på gulvet)* .
Peter, hvorfor kom du her til vores vindue?

PETER

For at høre historier. Der er ingen af os, der kender nogen historier.

WENDY

Hvor forfærdeligt!

PETER

Ved du hvorfor svalerne bygger redder under husenes tage? Det er for at lytte til historierne. Wendy, jeres mor var ved at fortælle jer sådan en dejlig historie.

WENDY

Hvad for én var det?

PETER

Den om prinsen, der ikke kunne finde damen, og der var et slot.

WENDY

Jeg ved hvad det er for en, Peter. Han fandt hende, og de levede lykkeligt på slottet til deres dages ende.

PETER

Det er jeg glad for.

(*De har langsomt nærmet sig hinanden på gulvet, men nu springer han op*).

WENDY

Hvor skal du hen?

PETER

(*Allerede på vej hen til vinduet*) Hen for at fortælle de andre drenge det.

WENDY

Bliv her, Peter. Jeg kender masser af historier. Sikke historier jeg kunne fortælle drengene!

PETER

(*stråler*). Så kom! Så flyver vi.

WENDY

Flyver? Du kan flyve!

(Han ville ønske han kunne få de historier ud af hende; han er farlig nu.)

PETER

Wendy, kom med mig.

WENDY

Jamen, det kan jeg ikke. Tænk på mor. Jeg kan jo heller ikke flyve.

PETER

Det lærer jeg dig.

PETER

Jeg lærer dig hvordan man hopper op på ryggen af vinden og så tager vi af sted. Wendy, i stedet for at sove i din fjollede seng kunne du flyve væk med mig, og sige sjove ting til stjernerne imens. Der er havfruer med lange haler, Wendy. (*Det lykkes hende med nød og næppe at blive på barneværelsets gulv*). Vi ville alle sammen se op til dig, Wendy.

(*Da hun hører dette, er hun helt solgt*).

WENDY

Det er selvfølgelig ret spændende! Ville du også lære John og Michael at flyve?

PETER

(*Ligegyldigt*) Hvis du synes.

WENDY

(*Trommer på JOHN*) . Michael, åben øjnene. Den her dreng vil lære os at flyve! John, vågn op; der er en dreng her, der vil lære os at flyve.

JOHN

Er der? Så står jeg op. (*Han rejser hovedet fra gulvet*) . Hallo, jeg er oppe!

JOHN

Hvad i alverden, kan du virkelig flyve.

WENDY

Neej, hvor er du sød!

PETER

Jeg er sød, åååh, jeg er sød!

(Det ser så nemt ud, at de først prøver at lette fra gulvet og så fra deres senge, uden opmuntrende resultat) .

JOHN

(Gnider sig på knæene) . Hvordan gør du?

PETER

(Lander) . Man skal bare tænke dejlige, vidunderlige tanker og så løfter dé dig op i luften.

PETER

Jeg er nødt til først at drysse fe-støv på jer. *(Heldigvis er hans tøj fuldt af det, og han blæser noget støv på hvert af børnene) .*

Prøv nu; prøv fra sengen. I skal bare vrikke med skuldrene sådan, og så sætte af.

(Den kække MICHAEL er den første til at lette og han flyver tværs gennem værelset) .

MICHAEL

Jeg er flyvende!

JOHN

Det hedder – Jeg flyver!

WENDY

Iih, hvor dejligt!

JOHN

Mennesker kan ikke flyve.

PETER

Bare sig til dig selv – Jeg kan flyve.

JOHN

Hvad? Siger du, at jeg skal lyve overfor mig selv?

PETER

Kun hvis du altid husker på, at det er en løgn .

WENDY

Tag nu chancen.

JOHN

Nå, det er jo alt sammen et spørgsmål om sandsynlighed, ikke? Hvis en meget stor mængde af molekylerne i min krop, bevæges i samme retning, så ville jeg kunne flyve...

(Han flyver).

Det' fantastisk!

MICHAEL

(Klasker frem og tilbage på en stol) . Jeg kan li' det!

ALLE TRE

Se på mig, se på mig, se på mig!

(De er ikke nær så elegante i luften, som PETER er, men de har banket hovederne op i loftet, og der findes ikke noget skønnere end det) .

JOHN

(Som endda kan flyve baglæns) . Altså, hvorfor tager vi ikke afsted?

PETER

Der er pirater.

JOHN

Pirater! *(Han griber sin høje søndagshat)* . Lad os tage afsted med det samme!

(Idet han bryder ud af kredsen flyver han ud ad vinduet hen over pladsens træer og husenes tage, og de andre følger efter som fugle på træk).

Hold jer samlet...hold jer samlet...

